

PROTOKOLL 24.02.2014

Styremøte i Øvre Pasvik nasjonalparkstyre / Báhčaveaji álbmotmeahccestivra



Dato: Mandag 24. februar 2014 kl. 17.00

Sted: Bioforsk Svanhovd/Øvre Pasvik nasjonalparksenter, Svanvik

Møtetid: Middag kl. 17.00. Møtet slutt kl. 20.30

Tilstede:

Styret: Karine Emanuelsen (styreleder) Geir Mortensen (vara) Aksel Emanuelsen (vara med talerett)	Sekretariat: Rolf E. Sch. Kollstrøm, nasjonalparkforvalter
Meldt forfall: Staal Nilsen, Mariann W. Magga og Kurt Wikan	

Saksliste:

Sak 01/2014 Åpning av møte, registrering og godkjenning.

- a) Registrering av deltakere, styret er beslutning.
- b) Geir Mortensen underskriver protokollen
- c) Innkalling og saksliste ble godkjent
- d) Protokollen fra styremøtet 12.12.2013 ble godkjent

Sak 02/2014 Orienteringssaker

- a) Tilbud om innkjøp av brettspillet "På eventyr langs Fennoskandias grønne belte" (del av ABCG Heritage) – 10 brettspill bestilles.
- b) Invitasjon fra fylkesmannen til Pasvikseminaret 12.-13. mars 2013 på Svanhøvd; Tema er miljøtilstanden og bakteppet er Sør-Varanger kommunes bekymring, og konsekvenser av forurensningen fra smelteverkene på russisk side av grensen – Styremedlemmene stiller, event. med vara
- c) Møteplan videre 2014; 24. mars, Styremøte + Faglig rådgivende utvalg (FRU) og 28. april; styremøte med Biotope + FRU
- d) Eventuelt, her orienterte forvalter om utlysning av forprosjekt Informasjonspunkt Øvre Pasvik

Sak 03/2014 Barentsskirennet - Søknad om tillatelse til organisert ferdse

Grensekommisæren søkte om tillatelse til organisert ferdse i verneområder i Øvre Pasvik i brev datert 19.02.2014, i forbindelse med Barentsskirennet lørdag 15. mars 2014. Søknaden gjelder for 7 år; fra 2014 til og med 2020.

Barentsskirennet har vært arrangert siden 1993, og går gjennom Russland, Finland og Norge. Skirennet er et turrenn på 12 km i grenseområdet og rundt Treriksrøysa. Dette er eneste anledning å gå rundt Treriksrøysa. Grensevakter fra alle 3 land påser at lovlige traseer blir fulgt. Rennet har to klasser, en for grensevakt-soldater og en åpen klasse.

Vedtak:

Styret for Øvre Pasvik nasjonalpark er positive til mellomfolkelige arrangement i grenseområdet i Øvre Pasvik, så lenge det ikke innvirker negativt på naturkvalitetene som vernet har til formål å sikre.

Nasjonalparkstyret gir derfor arrangementet Barentsskirennet ved den norske Grensekommisær, tillatelse med hjemmel i verneforskriftens § 3, pkt 5.2 for Øvre Pasvik nasjonalpark, og verneforskriftens § 3, pkt. 4.2 for Øvre Pasvik landskapsvernområde, til nødvendig motorisert ferdse i forbindelse med etablering og preparering av omsøkte løypestrase i grensegata, ca. 300 meter i Øvre Pasvik nasjonalpark og ca. 4.0 km i Øvre Pasvik landskapsvernområde, jf. løypekart. Samt tillatelse til selve turlangrennet medio mars. Tillatelsen gjelder i perioden fom. 2014 tom. 2020.

Vilkår

1. Motorisert ferdse for etablering og preparering av løyper kan foregå med inntil 4 snøscootere e.l. tilhørende Grensekommisariatet og Grensevakt/GSV, over inntil 8 dager i perioden januar fram til renndato medio mars, samt bruk av løypemaskin i forkant av turennet.
2. Ferdse skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.
3. Til- og frakjøring skal så langt det er mulig følge kommunal snøscooterløype.
4. Stående og liggende død ved skal ikke skades. Nedfalte stammer, rotvelter o.l. kan flyttes til side for å rydde traseen.
5. Det skal ikke kjøres når det ikke er snødekke over vegetasjonen.
6. Bålfyring er tillatt, men det er kun tillatt å bruke nedfalt virke og tørrkvist, unntatt fra tørrfuruer. Nasjonalparkstyret anbefaler at fyringsved medbringes for bålfyring i verneområdene. Medbragt fyringsved må være av lokalt virke for å forebygge spredning av fremmed frømateriale mv. Dette vilkåret kan innskjerpes hvis erfaringer tilsier det.
7. Alt avfall og søppel mv. skal ryddes straks etter arrangementet.
8. Ved brudd på vilkårene kan tillatelsen bli trukket tilbake.

Vurdering

Verneformålet i Øvre Pasvik nasjonalpark er å ta vare på et stort, sammenhengende barskogområde som i det vesentlige urørt i forhold til tekniske inngrep, ta vare på et skogøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold, sikre variasjonsbredden av naturtyper i regionen samt ta vare på landskapsformer, særpregede geologiske forekomster og kulturminner.

Verneformålet med Øvre Pasvik landskapsvernområde er å ta vare på et særpreget natur- og kulturlandskap med et rikt dyre- og planteliv, sikre variasjonsbredden av naturtyper i regionen og ta vare på landskapsformer og særpregede geologiske forekomster. Plantelivet er fredet også i landskapsvernområdet. Imidlertid kan vernemyndighetene tillate hogst på særskilte vilkår.

For begge verneområdene heter det at ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor verneområdet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse, og området skal kunne nyttes til reindrift og naturopplevelse.

I verneforskriften for Øvre Pasvik nasjonalpark § 3, pkt. 5.1 heter det at all ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner. Videre i pkt. 5.2 om organisert bruk heter det at bestemmelsen i forskriften ikke er til hinder for tradisjonell turvirksomhet i regi av turforeninger, skoler, barnehager, ideelle lag og foreninger. Annen organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten, jf forvaltningsplanen. Verneforskriften for Øvre Pasvik landskapsvernområde har parallelle bestemmelser og krav om tillatelse i § 3, pkt. 4.1 og pkt. 4.2.

I forvaltningsplanen for verneområdene (2009) pkt. 4.4, defineres organisert ferdsel som ferdsel der lag, firma eller lignende planlegger og arrangerer turer der publikum kan melde seg på. Aktiviteten er kunngjort på forhånd. Konkret nevner forvaltningsplanen blant annet at idrettsarrangement er søknadspliktig. Søknadsplikten har flere formål; først og fremst å unngå aktiviteter som er til skade for naturmiljøet, eller styre den til områder som tåler dette, og samtidig få oversikt over aktiviteter som foregår i verneområdene. I forvaltningsplanen heter det at det vil være lettere å få slik tillatelse i landskapsvernområdet enn i nasjonalparken, og at det kan gis flerårige tillatelser for arrangementer som søkes gjentatt årlig.

Barentsskirennnet er beskrevet i pkt. 4.4 i forvaltningsplanen, imidlertid har det ikke tidligere vært søkt om tillatelse fra vernemyndighetene så langt nasjonalparkforvalter har klart å undersøke praksis. Søknadsplikten ble aktuell i 2003 da nasjonalparken ble utvidet/fikk nye verneforskrifter samtidig som landskapsvernområdet ble etablert, og klart definert med vedtak av forvaltningsplanen i 2009.

Foreliggende søknad vurderes opp eventuelle skadevirkninger på naturmiljøet, landskap og naturopplevelse og det enkle friluftslivet.

Artsdatabanken/Naturbase viser svært mange funn av sjeldne/rødlistede arter knyttet til området ved Treriksrøysa og sørøstover i landskapsvernområdet. Dette bekreftes i Asplan Viaks foreløpige rapport til nasjonalparkstyret (2014) hvor det heter om Naturtypelokalitet 1001 Treriksrøysa (kart i saksframlegget):

Artsmangfold:

På tross av et lite areal og at lokaliteten ikke er spesielt intensivt undersøkt mht rødlisterarter, er det funnet en nesten eksepsjonell høy tetthet av rødlisterarter og svært mange rødlisterarter som er funnet i lokaliteten. Furuskogen har en rik flora av arter som er knyttet til biologisk gammel furuskog. Det er fortsatt potensial for funn av nye interessante arter og flere funn av artene som er funnet. Området er viktig for arealkrevende arter som for eksempel lavskrike, lappmeis og tretåspett, særlig sett i sammenheng med tilgrensende nasjonalpark og skog på finsk side. Karplantefloraen er fattig som ellers i disse delene av Pasvik. Urskogshvitkjuke og taigahvitkjuke står begge på rødlista som sterkt trua (EN) og er begge krevende arter knyttet til urskogsneare skogforhold. Gullstrøkjuke er i følge Artskart (www.artsdatabanken.no) tidligere ikke funnet nord for Oppland, foruten at den gjennom

disse naturtyperegistreringene er funnet i en håndfull andre lokaliteter. En rekke andre interessante arter er også funnet.

Disse omtalte biologiske verdiene er direkte knyttet til skogen i området, dvs. inn mot grensegata mot Russland, så langt det finnes skog.

Den aktuelle løypestraseen går i hovedsak i den hogde grensegata, slik at sporlegging og ferdsel har ikke direkte konsekvenser på verneverdiene. I forhold til fugle- og dyrelivet samt naturopplevelse og friluftsliv, går løypestraseen parallelt med en kommunal snøscooterløype til Treriksrøysa. Volumet med motorisert ferdsel ved løypelegging- og preparering vurderes ikke å være vesentlig i forhold til annen påregnelig motorferdsel i området. Selve rennet med opptil 2000 deltakere vurderes til å utgjøre en belastning på området, men med varighet på en dag ansees ikke ulempene for fugle- og dyreliv, annen naturopplevelse og enkelt friluftsliv å være vesentlige. Nasjonalparkforvalter ser ikke at en eventuell tillatelse til organisert ferdsel i denne saken, vil skape presedens. Det er vanskelig å se for seg tilsvarende store idrettsarrangement, som i tillegg gir så små direkte konsekvenser på verneverdiene.

Barentsskirennet er gjennom mange år innarbeidet som en folkefest over landegrensene i Øvre Pasvik. Det er ikke registrert at andre brukere som enkelt friluftsliv og tamreindrift har hatt negative erfaringer. Derfor ser nasjonalparkforvalter positivt på at arrangementet kan gis en tillatelse med flere års varighet.

Imidlertid er det behov for å understreke behovet for at løypelegging, preparering og skiløpernes ferdsel inkludert rastepauser og eventuell bålpyring, skal skje varsomt og ta spesielt hensyn til vegetasjon og døde nedfalte trær og røtter mv.

Forslag til vedtak

Enstemmig vedtatt

Sak 04/2014 Invitasjon som pilot for besøksforvaltning

Miljødirektoratet inviterer verneområdestyrene om å melde sitt kandidatur som pilot for utvikling av besøksforvaltning i verneområder. Prosjektet skal utvikle en merkevarestrategi for nasjonalparkene blant annet med formål å fremme nasjonalparkene i markedsføringen av Norge som reisemål og som grunnlag for bred verdiskaping lokalt.

Vedtak:

Nasjonalparkstyret for Øvre Pasvik nasjonalpark ser det som viktig å utarbeide en enkel og langsiktig besøksstrategi for Øvre Pasvik nasjonalpark- og landskapsvernområde i forbindelse med pågående rullering av forvaltningsplanen. Styret ser samtidig store utfordringer i å bygge lokale nettverk i forhold til å ivareta verneverdiene og samtidig støtte opp om lokale reiselivsbedrifter som ser mulighetene knyttet til merkevaren Øvre Pasvik nasjonalpark. Øvre Pasvik nasjonalparkstyre ser også behov for å prioritere det trilaterale samarbeidet med verneområder på finsk og russisk side framover.

Nasjonalparkstyret ser ikke det som mulig å prioritere den nødvendige ressursbruken som nasjonal pilot på besøksforvaltning, men ser fram til å dra nytte av erfaringene fra prosjektet.

Vurdering

I forbindelse med rullering av forvaltningsplanen for Øvre Pasvik nasjonalpark og – landskapsvernområde har nasjonalparkstyret jobbet med en rekke elementer i en besøksstrategi:

Etablering av Porten til Treriksrøysa

Utrede Informasjonspunkt Øvre Pasvik (Gjøkhotellet)

Tilrettelegging for sykling og padling

Bygge ned konflikter mellom padling og hekkende sangsvane i Ellenvannssystemet

Tilrettelegge natur- og kulturfenomener for besøk (Kirkesteinen, Desertørsteinen, fangeleiren ved Vaggetem)

Registrering av status på besøkstall gjennom ferdselstelling

Samtidig vurderer nasjonalparkforvalter at våre verneområder ikke faller inn i hovedmålgruppen med verneområder som har høyt besøkstrykk, etablert reiselivsinfrastruktur og hvor bruk er en viktig del av verneformålet.

Det stilles store krav til å prioritere arbeidet med besøksforvaltning både i planleggingsfasen i 2014-2015 og gjennomføringsfasen 2016-2017. Dette vil båndlegge mye av arbeidstiden til nasjonalparkforvalter. Samtidig virker ikke de økonomiske gulrøttene å være veldig forutsigbare.

Forslag til vedtak

Enstemmig vedtatt

Karine Emanuelsen, styreleder

Rett protokoll bekreftes

Geir Mortensen
